

Světové hospodářství

Dělení hospodářské činnosti:

- 1) Primární sektor (primér, prvovýroba)
- 2) Sekundární sektor (sekundér, druhovýroba)
- 3) Terciární sektor (terciér, obslužná sféra)
- 4) Kvartérní sektor (kvartér)

Základní hospodářské systémy současnosti:

- Ústředně řízené hospodářství, příklad:
- Tržní hospodářství, příklad:
- Přechodné hospodářství, příklad:

Základní hospodářské ukazatele:

- Hrubý domácí produkt (HDP): je celková peněžní hodnota statků a služeb vytvořená za dané období na určitém území. HDP na jednoho obyvatele (velmi nízký – do 755 USD, středně nízký – 756 až 2995 USD, středně vysoký 2 996 až 9 265 USD, vysoký – 9266 a více USD).
- Index lidského rozvoje – charakterizuje civilizačně kulturní vyspělost země (indexem 1,0 =nejvíce až 0,0 nejméně).

Hospodářské oblasti světa:

	Jádrové oblasti	Periferní oblasti
svět		
ČR		

1) Primární sektor:

- a) Zemědělství: poskytuje potraviny, suroviny pro průmysl, chov zvířat.

Zemědělství vyspělých zemí	Zemědělství nevyvinutých zemí
produkce pro trh (nadprodukce), 5% aktivního obyvatelstva, intenzifikace (hnojení, mechanizace, moderní technologie), specializace.	
Intenzivní zemědělství	Extenzivní zemědělství
	Zabývá se obděláváním rozsáhlé rozlohy půdy. Výnosy z hektaru jsou obecně nízké
Rostlinná výroba	Živočišná výroba
<u>Dělení:</u> produkce potravin (lidi), krmiv (zvířata) a surovin (průmysl) <u>Rozmístění plodiny určují:</u> přírodní podmínky (pásmovitost, stupňovitost – viz obrázek, úrodnost půd) a hospodářská vyspělost státu <u>Světové obilnice:</u> - Evropská (Francie-Ukrajina) – pšenice - Severoamerická (USA a Kanada) – pšenice a kukuřice - Asijská (monzunová oblast) – 90% světové produkce rýže - Jihoamerická – pšenice - Australská – pšenice	

Rybolov	Lesnictví
	<p><i>Význam:</i> zdroj dřeva, ovlivnění teploty a vlhkosti půdy, zdroj kyslíku, brání erozi půdy, domov živočichů aj.</p> <p><i>Využití:</i> palivo, nábytek, papírny, stavebnictví aj.</p> <p><u>Významná místa:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -severské lesy (Tajga)-jehličnany -lesy mírného pásu – listnaté -tropické lesy – vzácná dřeva a druhová pestrost <p><i>Problém:</i> odlesňování naší planety, průmyslové emise, monokultury a škůdci aj</p>

b) Těžba nerostných surovin:

Suroviny jsou OBNOVITELNÉ (voda, lesy, potraviny, živé organismy) a NEOBNOVITELNÉ (paliva, rudy, nerudné suroviny). Rozmístění surovin je na Zemi nerovnoměrné. Těžba nerostů se přesouvá do rozvojových zemí, vyspělé státy si své zdroje chrání. Problémem je rychlé vyčerpávání surovinových zdrojů.

Hnědé uhlí		Měď	
Černé uhlí		Cín	
Ropa		Zlato	
Zemní plyn		Stříbro	
Uran		Platina	
Železná ruda		Diamanty	

2) Sekundární prostor

Průmysl se dělí na průmyslová odvětví a průmyslové obory. Lokalizační faktory jsou: poloha, zdroje surovin a energie, voda, pracovní síla a kvalifikované vzdělání, doprava, odbyt výrobků, životní prostředí, finance. Vývoj průmyslu: konec 18. Století = průmyslová revoluce x 70. Léta 20. Století = vědecko-technická revoluce

Průmyslové makroregiony:

- **USA:** SV pobřeží s oblastí Velkých jezer, orientace na strojírenský průmysl, Jih převaha chemického průmyslu, Z pobřeží Hi-tech technologie, elektronika, elektrotechnika, výzkum.
- **Západní Evropa:** pás táhnoucí se z Anglie, přes země Beneluxu do Francie, Německa, Švýcarsko do severní Itálie. Orientace na strojírenský, elektrotechnický a chemický průmysl. Snaha o zachycení vědeckého a technického pokroku a konkurence asijskému a americkému trhu.
- **Východní Asie:** Japonsko a východní a jižní Čína, nově industrializované země tzv. asijské tygři a Rusko. Opět orientace na výrobu komodit s velkou mírou přidané hodnoty především v strojírenských a chemických odvětvích výroby.

Nejprůmyslovější státy:

- USA, Japonsko, Německo, Čína, VB, Francie, Itálie, Brazílie, Jižní Korea

Odvětví	Obory	Odvětví	Obory
Těžební	Paliv, rud, nerudných surovin	Spotřební:	
Těžký:		Strojírnoství	Elektrotechnika, přesné strojírenství
Paliv a energetiky	Elektrárny, briketárny	Chemický	Barvy, laky, farmaceutika
Hutní	Hutnictví železa a barevných kovů	Sklářský, keramický	
Těžké strojírenství	Dopravní prostředky, těžební zařízení	Dřevozpracující	
Těžká chemie	Petrochemie	Papírenský	
Stavební hmoty	Cementárny, cihelny	Kožedělný, obuvnický	
		potravinářský	Cukrovary, mlékárenský, aj.

3) Terciární sféra:

Jde o *nevýrobní činnosti*, při níž jedna skupina lidí poskytuje služby jiné skupině lidí. Vybavenost službami roste s velikostí sídla (středisková a nestředisková sídla). S vyspělostí státu roste i podíl lidí pracujících v terciéru-sluzbách.